

Baeum

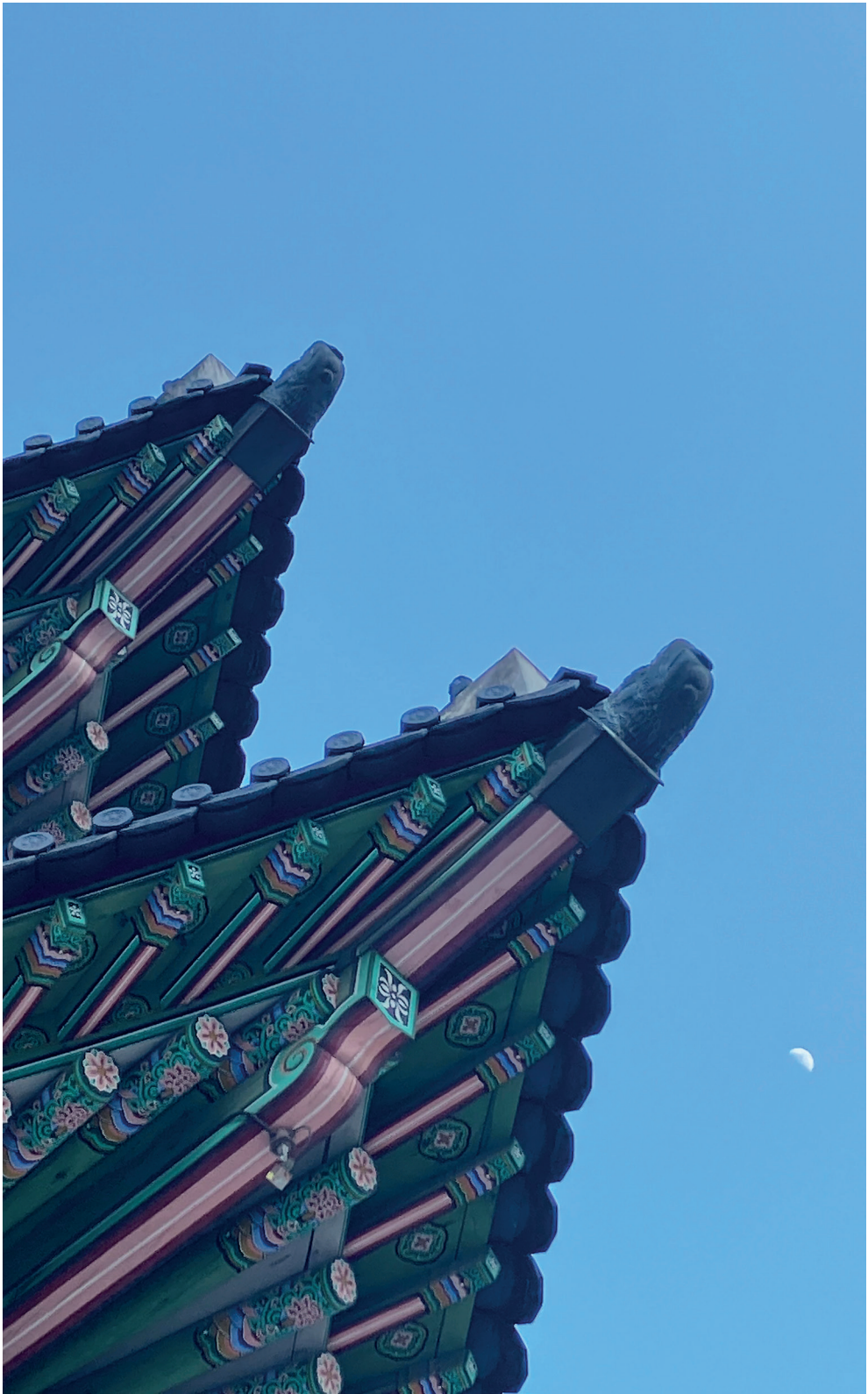
Korean kielen ja kulttuurin oppikirja

배움

Heeyoung Han & Jeongdo Kim

배움

Baeum

Korean kielen ja kulttuurin oppikirja

배움

Heeyoung Han & Jeongdo Kim

© 2024 Heeyoung Han & Jeongdo Kim

Kannet ja taitto: Bang Jeon Lee

Kustantaja: BoD · Books on Demand,

Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH,

Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-80-6869-3

Baeum. Korean kielen ja kulttuurin oppikirja.

Alkusanat - Miksi opiskella korean kieltä?

Suomi on maa, jossa ihmisillä on utelias mieli. Vuonna 2017 matkahakukone mondo.fi:n tutkimuksen mukaan suomalaiset ovat hyvin uteliaita matkailijoita. Pohjoismaisiin naapureihinsa ruotsalaisiin, norjalaisiin ja tanskalaisiin verrattuina suomalaiset haluavat selvästi tietää ja oppia enemmän kohdemaan paikallisista tavoista, ruoasta ja kulttuurista jo ennen lomakohteeseen matkustamista.

Etelä-Korea ei enää ole suomalaisille niin kaukainen maa kuin miltä se maantieteellisesti näyttää. Vuonna 2008 alkaneet Finnairin suorat lennot Etelä-Koreaan ovat helpottaneet matkustamista ja lisänneet suomalaisten kiinnostusta maata kohtaan. Korealaisen populaarikulttuurin kuten elokuvien, K-draamojen, K-popin, K-beautyn ja K-foodin nousu kansainväliseen suosioon on saanut eri maiden ihmisiä kiinnostumaan korealaisen kulttuurin lisäksi myös korean kielestä. Tämä on ymmärrettävää, sillä syvempään kulttuurintuntemukseen tarvitaan kielitaitoa. Suomalaiset vaihto-oppilaat ovat esimerkillisiä kulttuurinvälittäjiä. He osaavat nauttia korealaisten vilkkaasta yöelämästä ja rikkaasta tapakulttuurista. Palattuun Suomeen he jakavat kokemuksiaan läheisilleen, vanhemmilleen ja isovanhemmilleen. Näin myös varttuneemmat suomalaiset kiinnostuvat korealaisesta kulttuurista ja saavat tuntuman kieleen.

Jos suunnittelet matkaa Koreaan, haluat syventyä tiettyyn ammattialaan tai päästä tutustumaan johonkin yritykseen tai muuten vaan matkustella maassa, kannattaa sinun opetella korean kieltä. Jo alkeiden osaaminen sujuvoittaa kommunikointia korealaisten kanssa erilaisissa tilanteissa. Koreassa pärjää paremmin, kun osaa vaikka vähänkin maan kieltä, koska harvat korealaiset osaavat englantia niin hyvin, että uskaltavat käyttää sitä.

Korean kulttuuri on saanut vaikutteita kungfutselaisuudesta, jossa vanhempia ihmisiä on tapana kohdella kunnioittavasti. Tämän näkee korealaisten vuorovaiikutussuhteissa. Jos A sinuttelee B:tä ja B teitittelee A:ta se tarkoittaa, että A on

vanhempi kuin B. Jos taas molemmat teitittelevät toisiaan, se tarkoittaa, että he eivät tunne toisiaan hyvin, tai tilaisuus on muodollinen. Korealaisesta dialogista voi helposti päätellä, millainen suhde puhujilla on - toisin sanoen, korealaisten välinen suhde on hankala selvittää ilman korean kielen taitoa.

Korealaiset ovat ystävällisempiä, kun ulkomaalaiset puhuvat heille koreaa, koska kokevat, että heidän kulttuuriaan kunnioitetaan. Ulkomaanmatkaajalle paikalliskielen osaaminen on jo itsessään nautinto. On huikea tunne, kun opitun kielen kautta pääsee sisälle paikallisten ihmisten elämänmenoon, näkee ja kokee syvemmin uusia tapoja ja perinteitä. Martin Heideggerin sanoin kieli on olemisen koti (Die Sprache ist das Haus des Seins).

Kirjamme nimessä koreankielinen sana baeum (배움) tarkoittaa suomeksi "oppimista". Toivommekin, että tämä kirja antaa lukijalle ensi askelet opintitiellä korean kieleen ja Korean kulttuuriin.

Kirja on tarkoitettu aikuisopiskelijoille, joilla ei ole ennestään tietoa kielestä. Uuden kirjoitusjärjestelmän omaksumisessa korean opiskelijalla on aluksi haastetta, samoin merkkien ja niiden ääntämyksen kanssa. Siksi oppimateriaali on jäsennetty niin, että osa ääntämissäännöistä QR-koodeineen on kirjan lopussa. Näin opiskelija voi tutustua vähitellen oikeaan ääntämiseen. Kappaleissa annetut vihjeet avaavat näkymiä korealaiseen kulttuuriin ja pyrkivät kannustamaan opiskelijaa niin, että hänen mielenkiintonsa säilyisi haastavienkin hetkien yli.

Oppikirjan toteuttamiseen on ratkaisevasti vaikuttanut WSOY:n kirjallisuussäätiöltä saamamme apuraha. Kiitämme lämpimästi WSOY:n kirjallisuussäätiötä taloudellisesta tuesta. Käsikirjoitusta ovat oikolukeneet ja siitä antaneet palautetta Seppo ja Anneli Tella sekä Leenamarja ja Marjaana Thuring, joille myös lausumme lämpimät kiitoksemme. Suurkiitoksemme kuuluvat myös

Bang Jeon Leelle, joka on hienosti taittanut kirjan ja suunnitellut kannet. Oppikirjaan sisältyvien äänitteiden editoinnista on vastannut Leo Fedoroff. Iso kiitos hänelle avusta. Olemme nöyrästi kiitollisia myös Basic Korean -sivuston (www.basickorean.com) ylläpitäjä Hyeri Shinille, joka on antanut luvan kuvien käyttöön.

Erityiskiitos perheillemme jatkuvasta kannustuksesta.

Hyvä lukija! Olet lämpimästi tervetullut korealaisten olemisen kotiin - korean kielen ja Korean kulttuurin ikaikaiseen lumoon!

Heeyoung Han - Jeongdo Kim

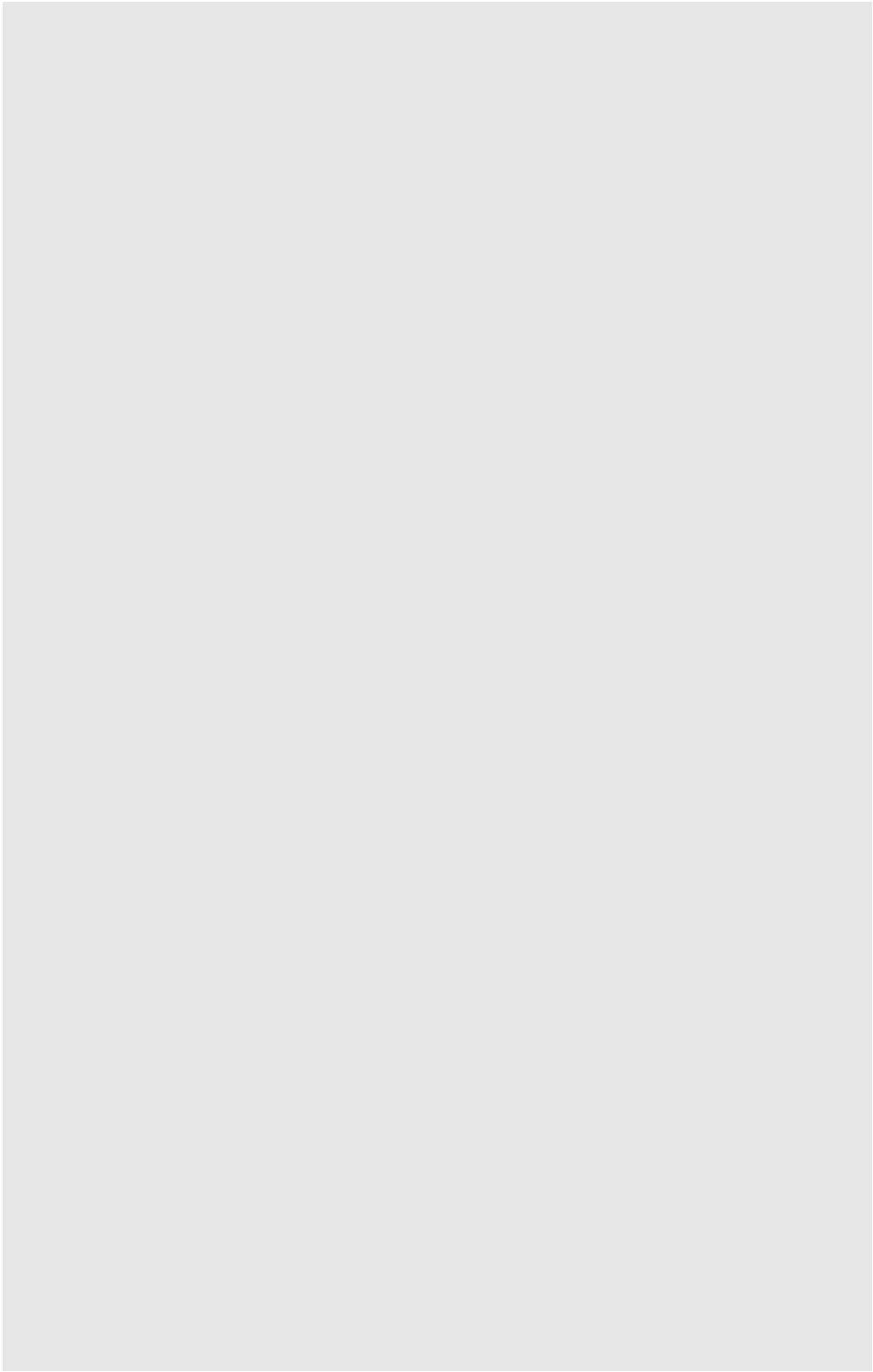
Baeum. Korean kielen ja kulttuurin oppikirja.

Sisällysluettelo 목차

Alkusanat - Miksi opiskella korean kieltä?	5
Aivoriihi	12
Miten korean kieli eroaa suomen kielestä?	14
Kirjoitetun korean eli kirjakorean historia	16
Hangeul-aakkoset ja korean kielen äänteet	18
• Hangeul-kirjoitusjärjestelmän käyttö	18
• Korean kielen vokaalit	20
• Kirjoitusharjoituksia 모음 쓰기 연습	27
• Konsonantit	29
• Kirjoitusharjoituksia 자음 쓰기 연습	43
Harjoitukset haastavista äänteistä ja niiden erottamisesta korean kielessä	46
Lainasanojen mukauttaminen korealaisittain ja hangeulisointi	48
Kappale 1 한국어로 인사해요! Tervehditään koreaksi!	51
• 대화 1. Dialogi 저는 핀란드 사람이예요. Olen suomalainen.	52
• 대화 2. Dialogi 밥을 먹어요. Olen syömässä.	65
• 대화 3. Dialogi 저는 한국 사람이 아니예요. En ole korealainen.	78
Kappale 2. 어디 사세요? Missä asut?	83
• 대화 1. Dialogi 어디 있어요? Missä olet?	84
• 대화 2. Dialogi 몇 명이에요? Montako teitä on?	92
• 대화 3. Dialogi 집이 어디세요? Mistä olet kotoisin?	104
Kappale 3 언제 한국에 가요? Milloin lähdet Koreaan?	117
• 대화 1. Dialogi 몇 시예요? Mitä kello on?	118
• 대화 2. Dialogi 한국의 최대 명절은 설날과 추석이에요. Korean suurimmat juhlapäivät ovat Seollal ja Chuseok.	126
• 대화 3. Dialogi 한국은 여름에 더워요. Koreassa kesällä on kuuma.	134
Kappale 4 오늘 뭘 먹을까요? Mitä tänään syötäisiin?	143
• 대화 1. Dialogi 어제 뭐 했어요? Mitä sinä teit eilen?	144
• 대화 2. Dialogi 주말에 뭐 할거예요? Mitä teet viikonloppuna?	154
• 대화 3. Dialogi 스키방학에 뭘 할까요? Mitä tehdään hiihtolomalla?	160

Kappale 5 한국과 핀란드 생활 Asuminen Koreassa ja Suomessa	173
• 대화 1. Dialogi 한국 생활은 어떻습니까? Millaista on Koreassa asuminen?	174
• 대화 2. Dialogi 무슨 계절을 좋아해요? Mistä vuodenajasta pidät?	194
• 대화 3. Dialogi 취미가 뭐예요? Mikä on sinun harrastuksesi?	
Yleiskatsaus korean kieleen	206
Katsaus korean kielen historiaan	215
Korealaisia viisauksia 1	217
Korealaisia viisauksia 2	227
한국어 발음 Korean kielen ääntäminen	229
1. 의 [ij] -tavun lausuminen	229
2. Linkityssäntö (ko. 연음법칙)	231
3. Loppukonsonanttiparien linkityssäntö (ko. 연음법칙)	233
4. Fortis-ilmiö eli konsonantin kahdentuminen (ko. 된소리되기 tai 경음화)	236
5. Nasalisoinnin ilmiö (ko. 비음화 tai 콧소리 되기)	240
6. ㅎ-äänteen linkityssäntö (ko. 거센소리되기 tai 격음화)	245
7. 못-tavun viisi eri lausumista	253
8. Loppukonsonantti ㅎ lausuminen ㅅ-konsonantin edessä	259
9. Loppukonsonantti ㅎ lausuminen ㄴ-konsonantin edessä	261
10. Loppukonsonantti ㅎ:n lausuminen vokaalin edessä	263
11. Konsonantin ㄴ lisäyssäntö	265
12. Palatalisaatio (liudennus) (ko. 구개음화)	269
13. Konsonantti ㄴ: n lausuminen	271
답안 Harjoitustehtävien vastaukset	273

Kappale	Tavoitteet
<p>1. 한국어로 인사해요! Tervehditään koreaksi!</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tervehtiminen, esittäytyminen, kiittäminen ja hyvästeleminen. 2. 다/이다 ‘olla’ -verbien ja partikkelien käyttö. 3. Verbien ja adjektiivien preesensin päätteet
<p>2. 어디 사세요? Missä asut?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sijainnin ilmaiseminen ja kysyminen. 2. Paikkaa ilmaisevien sanojen käyttö. 3. Luku- ja luokittelusanojen käyttö. 4. Omistuksen ilmaiseminen. 5. Kieltosanojen käyttö. 6. Kunnioittavan -시-sisäliitteen käyttö. 7. Kunnioittavien sanojen käyttö.
<p>3. 언제 한국에 가요? Milloin lähdet Koreaan?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ajan ilmaiseminen. 2. 도 ‘myös’ -partikkelin käyttö. 3. Sukulaissuhteita ilmaisevien sanojen käyttö. 4. Korealaisia juhlapäiviä. 5. -의-genetiivipartikkelin käyttö. 6. Sään ilmaiseminen.
<p>4. 오늘 뭘 먹을까요? Mitä tänään syötäisiin?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Menneisyyden ilmaiseminen. 2. Futuurin ilmaiseminen. 3. Substantiivien ominaisuuksien ilmaiseminen adjektiivien attribuuttimuodoilla. 4. Verbien ehdotusmuotojen käyttö.
<p>5. 한국과 핀란드 생활 Asuminen Koreassa ja Suomessa</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Muodosllisten päätteiden käyttö. 2. 면-, 러- ja 고-päätteitten käyttö. 3. 지만-päätteen käyttö. 4. Syyn ilmaiseminen. 5. Mahdollisuuden ilmaiseminen. 6. 는-partisiipin käyttö 7. 서-päätteen käyttö.

Aivoriihi

1. Korean tasavallan pääkaupunki on Pusan.

Oikein vai väärin?

Väärin: Etelä-Korean pääkaupunki on Soul. Pusan on Etelä-Korean kaakkoisosassa sijaitseva toiseksi suurin kaupunki. Pusan on satamakaupunki. Nimi on monissa kartoissa muodossa Busan.

2. Etelä-Koreassa asuu noin 26 miljoonaa asukasta.

Oikein vai väärin?

Väärin: Etelä-Korean väkiluku on n. 51 miljoonaa. Pohjois-Korean väkiluku on n. 26 miljoonaa.

3. Korean sota käytiin vuosina 1950-1953 Korean demokraattisen kansantasavallan (Pohjois-Korea) ja Korean tasavallan (Etelä-Korea) välillä.

Oikein vai väärin?

Oikein: Korean sota alkoi 25.6.1950 ja aseleposopimus allekirjoitettiin Panmunjomissa 27. heinäkuuta 1953. Sen takia eteläkorealaiset itse kutsuvat korean sotaan 6·25-sodaksi. Koreoiden sota ei ole vielä päättynyt vaan maat ovat olleet aselepotilassa nyt jo 70 vuoden ajan.

4. Soulin läpi virtaavan joen nimi on Han-joki eli Hangang (한강).

Oikein vai väärin?

Oikein: Hangang on Korean niemimaan neljänneksi pisin joki.

5. Han joen eteläpuolella sijaitsevan alueen nimi on Gangbuk (강북).

Oikein vai väärin?

Väärin: Hangangin eteläpuolella sijaitsevan alueen nimi on Kangnam (강남). Kangnam on tullut kuuluisaksi mm. Kangnam style K-pop -kappaleesta.

Miten korean kieli eroaa suomen kielestä?

Korean kielessä on monia eroja suomen kieleen tai muihin eurooppalaisiin kieliin, joita suomalaiset opiskelevat. Nämä erot tekevät korean opiskelun haastavaksi, mutta toisaalta myös mielenkiintoiseksi, sillä opiskelija kohtaa uudenlaisia haasteita, jollaisia hän ei ole kohdannut muiden kielten opiskelussa.

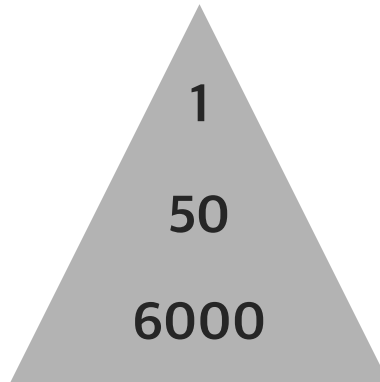
Seuraavaksi esitellään tiivistetysti korean ja suomen kielen välisiä eroja, joita kuka tahansa suomen osaaja voi ymmärtää ilman korean kielen taitoa.

1. Korean kielessä on enemmän äänteitä kuin suomen kielessä: 21 vokaalia ja 19 konsonanttia.
2. Korean kielessä on oma aakkosto, Hangeul, joka käsittää 40 kirjainta.
3. Toisin kuin suomen kielessä, korean kielessä kirjoitusasu ja sen ääntäminen eroavat usein toisistaan.
4. Suomen kielen sanastossa on useista eri kielistä kulkeutuneita lainasanoja, kun taas korean kielen sanastosta yli 50 % muodostaa yksinomaan kiinan kielestä lainattu hanja eli sino-korealainen sanasto.
5. Korean kielessä on vähemmän sijapäätteitä kuin suomen kielessä, mutta on monia subjektin ja objektin perään lisättäviä partikkeleita.
6. Korean verbit eivät taivu persoonamuodoissa toisin kuin suomen kielessä. Korean verbit taipuvat puolestaan sekä aika- että kohteliaisuusmuodoissa, joita määrittää puhujan ikä ja sosiaalinen asema.
7. Korean kielessä adjektiivit ovat verbaalisia sanoja. Toisin kuin suomessa tai muissa kielissä koreassa verbit ja adjektiivit taipuvat samalla tavalla.
8. Korean kielessä sanajärjestys on S+O+V, verbi on aina lauseen lopussa. Toisin kuin suomessa, jossa sanajärjestys on suhteellisen vapaa.

9. Korean verbeillä ja adjektiiveilla on futuuri toisin kuin suomen kielessä.

10. Korean verbeillä ei ole perfektiiä eikä pluskvamperfektiä toisin kuin suomen kielessä.

Kirjoitetun korean eli kirjakorean historia

Maailmassa on ainakin 6 000 puhuttua kieltä ja 50 aakkostoa. Näistä korean aakkosto eli Hangeul on ainoa kirjaimisto maailmassa, jonka keksijä ja luomisaika tunnetaan. Hangeul kehitettiin Korean Joseon-dynastian neljännen kuninkaan Sejong Suuren käskystä. Järjestelmä valmistui vuonna 1443, ja julkaistiin 1446 dokumentissa nimeltä Hunmin Jeongeum (훈민정음), joka tarkoittaa ”oikeat äänteet kansan opetukseen”.

Ennen Hangeulin kehittämistä koreaa kirjoitettiin kiinalaisilla hanja-merkeillä(한자). Kiinasta lainattu, eli sino-korealainen sanasto muodostaa 53 % korean kielen sanastosta. Alkuperäinen korealainen sanasto muodostaa 21 %, sekayhdyssanat 20 % ja muunkieliset lainasanat 6 % korean kielen sanastosta. Kiinalaisten kirjoitusmerkkien asema Itä-Aasiassa onkin verrattavissa latinan ja kreikan kielen asemaan Euroopan kielissä sivistyssanojen lähteenä.

Hangeulin julkaisuun saakka ja myös sen jälkeen kiinalaisia merkkejä käytettiin lähinnä kirjanoppineiden keskuudessa, mikä rajoitti luku- ja kirjoitustaitoisten piiriin kuninkaallisiin ja hallintoeliittiin. Kuningas Sejong halusi, että Korealla on oma kirjoituksensa, jonka kuka tahansa voisi oppia helposti - jopa aatelittomat henkilöt ja erityisesti naiset. Hangeulin ydinarvo oli viestintä.

Korealaisia myöskin hävetti se, että heillä ei ollut omaa kirjoitusjärjestelmää ja heidän oli pakko kirjoittaessaan käyttää kiinalaisia merkkejä eli hanja. Kun Hangeul oli luotu, sanottiin, että se on niin helppo oppia, että viisas mies oppii

Kirja on tarkoitettu kaikille korean kielestä ja korealaisesta kulttuurista kiinnostuneille. Se perehdyttää opiskelijaa korean kirjoitusjärjestelmään ja ääntämissääntöihin, peruskielioppiin ja tavallisiin arkipäivän ilmaisiin. Kirjaan sisältyy runsaasti QR-koodeja, jotka auttavat opiskelijaa tutustumaan vähitellen oikeaan ääntämiseen. Kappaleiden tekstit avaavat näkymiä korealaiseen kulttuuriin ja pyrkivät kannustamaan opiskelijaa niin, että hänen mielenkiintonsa säilyisi haastavienkin hetkien yli.

Heeyoung Han on opettanut 10 vuotta Suomessa asuvia korealaistaustaisia monikielisiä lapsia ja nuoria Korealainen kielikoulu ry:ssä. Hän opettaa korean kieltä Helsingin aikuisopistossa ja toimii ammattitutkinnon suorittaneena asioimistulkkina kielipareinaan korea-suomi.

Jeongdo Kim on väitellyt tohtoriksi suomen onomatopoeettisen sanaston tutkimuksen alalta Helsingin yliopistossa vuonna 2019. Hän on vuodesta 2018 opettanut koreaa suomalaisille muun muassa Joutsenon opistossa, Helsingin aikuisopistossa ja Espoon työväenopistossa.

